

Turism och friluftsliv

Beskrivning

Söderåsen är utpekad som ett riksintresse för friluftslivet vilket innebär att området bedöms som värdefullt i ett nationellt perspektiv. Turismen på Söderåsen har en lång tradition och verksamheter knutna till besök med övernattnings har, särskilt längs åsens nordsluttning, funnits i betydande omfattning sedan slutet på 1800-talet. Ändrade resvanor och tillgången till snabbare transportmedel har gjort att utvecklingen gått mera mot dagsbesök under de senaste femtio åren. Men Söderåsen har i stort bibehållit sin attraktion och är idag ett av de områden som har stora besökstal i regionen.

Basen för besöksnäringen är, som tidigare, naturen. Det unika skogslandskapet med raviner och lövskogar är den avgörande resursen i kombination med ett småskaligt kulturlandskap i en annars tätbefolkad jordbruksregion.

Söderåsen befinner sig inom räckvidd för ett stort antal människor i söder där inte bara Lund-Malmöregionen kan räknas, utan även Köpenhamnsregionen och norra Tyskland. Söderåsen kan betraktas som den första verkliga ”vildmarken” inom rimlig restid. Det betyder att en befolkning motsvarande dryga två miljoner människor finns inom en restid på en timme och att fyra timmars restid mer än tiodubblar denna siffra.

Söderåsens kännetecken är fortfarande i hög grad de etablerade områdena Skäralid, Klövhallar, Nackarpsdalen och Traneröds mosse. Det finns ett behov och en utmaning i att vidga synsättet på åsen så att även andra spännande områden kan avlasta de kända områdena samt att tydliggöra områdets rika utbud på kultur och hantverk.

De fyra Söderåskommunerna bedriver sedan lång tid ett samarbete kring turistverksamheten och besöksnäringen på Söderåsen. Ett väl fungerande nätverk mellan kommuner och verksamma inom besöksnäringen finns etablerat. Vidare görs en viss samordning av information och turistbyråverksamhet. Samarbetet har inneburit riktade insatser under en lång tid vilket bl.a.

Turism

inneburit ett samordnat bokningssystem för övernattnig, kartframställning, cykelpaket, vandringsleder, informationsmaterial m.m.

Avgörande förändringar har skett i sen tid som kan påverka utvecklingen av området. De viktigaste är Öresundsbron som avsevärt förkortat restiden för en angränsande stor befolkning i söder och bildandet av en nationalpark i den sydöstra delen av Söderåsen vilket ytterligare förstärker fokus på Söderåsens unika position och naturvärden.

Analys hot/möjligheter

Söderåsen är ett vildmarksområde i en tätbefolkad region. Om man i det regionala perspektivet innefattar Köpenhamnsregionen och med ett vidare synsätt även norra Tyskland är Söderåsens situation fullständig unik i ett svenskt perspektiv. Bristvaran i ett sådant tätbefolkat område är möjligheten att uppleva natur och tystnad! Med en anpassad och målmedveten utveckling kan Söderåsen formas till en betydande resurs i ett sådant sammanhang.

Förutsättningen är att Söderåsen består som ett levande landskap med en mångfald av natur- och kulturupplevelser som står i samspel mellan människa och natur. Avgörande är att området utvecklas i ett sammanhang där ekologiska och kulturella/sociala och ekonomiska konsekvenser vägs samman för att skapa förutsättningen till en långsiktig och hållbar turism.

En tänkbar långsiktig planeringsinriktning är att utveckla den sydöstra delen av åsen till ett ”tyst” område där nationalparken och angränsande områden i allmän ägo utgör en kärna i en långsiktig inriktning mot att erbjuda natur, bristvaran i en tätbefolkad region.

Den centrala delen av åsen är i huvudsak den del där en bofast befolkning finns och där värdefulla kulturmarker är framträdande. Kombinationen mänsklig närvaro och värdefull natur i

form av kulturmarker är viktig för karaktären samtidigt som ett långsiktigt ekologiskt perspektiv skall prägla utvecklingen.

I den nordvästra delen finns idag ett produktionslandskap och i anslutning till åsen finns även en mera utpräglad tätortskaraktär. Här kan en mera anläggningsberoende besöksnäring utvecklas i åsens anslutning samt att inslag som tillgodoser dagen och morgondagens aktiviteter etableras.

Behovet av att kanalisera besökande ökar med ett växande besökstal. Det finns en oro för att en utveckling av besöksnäringen kan skada Söderåsens långsiktiga utveckling i form av slitage och trängseleffekter. De värdefulla områdena med rik natur ska kunna bestå även i ett långt perspektiv och även utvecklas. Information och kanalisering stigsystem kan vara effektiva medel men det är också viktigt att en uppföljning och utvärdering sker löpande. Samverkan mellan de allmänt ägda naturområdena är

en viktig metod att kanalisera på ett positivt sätt. I en långsiktigt god utveckling kan det även vara nödvändigt att arealen skyddad mark ökar väsentligt. Dels för att säkerställa ett rikt utbud av attraktiv natur, dels för att göra det möjligt att sprida besökstrycket till flera alternativa områden.

Sedan länge har ett synsätt rått beträffande anläggningar på Söderåsen att inga påtagliga turistanläggningar skall etableras på åsen eller i

Informationstavlor och fågeltorn vid Traneröds mosse.

anslutning till viktiga naturområden. Undantaget är då Söderåsens omland där det redan idag finns anläggningar för besöksnäringen och där det kan finnas utrymme för ytterligare etableringar. En sådan strategi kan vara viktig även i den fortsatta utvecklingen. Dock har synpunkter framkommit av behov att utveckla boendeformer i form av vandrarhem, stugor eller motsvarande småskaliga lösningar. Genomförande kräver emellertid noggrant avvägda analyser så att de inte motverkar riksintresset och andra utvecklingsmål.

Tillgängligheten till Söderåsen är idag helt beroende av transportmedel. Den kollektiva delen är dåligt utvecklad varför biltransporter är helt dominerande. Busstransporter finns visserligen till flera av de större tätorterna samt god tillgänglighet via järnväg till Åstorp. Det är emellertid en viktig utmaning att utveckla bättre kollektiva transportförutsättningar och att skapa ett riktat utbud mot rekreationstransporter inom kollektivtrafiken. Kommunerna samverkar i inriktningen att åstadkomma en återupptagen persontransport

med järnväg på Söderåsbanan. En sådan utveckling är strategisk i ett perspektiv av en uthållig samhällsutveckling på så sätt att en sådan trafikrelation öppnar tillgängligheten för Söderåsen för en betydande befolkningsandel i regionen samt att natur även blir tillgänglig för den del av befolkningen som saknar körkort eller ej har tillgång till bil.

Nationella miljö kvalitetsmål

En utveckling av Söderåsen som är långsiktigt ekologiskt hållbar innebär också att verksamheter som turism och besöksnäring måste inordna sig i ett sådant synsätt. De nationella miljö kvalitetsmålen är goda utgångspunkter i ett sådant förhållningssätt. I princip är alla målen tillämpliga i detta sammanhang med undantag av de mål som anges för fjäll- och kustområden.

En utgångspunkt för utvecklingen av besöksnäringen är att naturen är den resurs som utgör basen samt att verksamheterna bör utvecklas från en ekologisk grundsyn.

Turism

Ekoturism kan definieras på följande sätt:

- Den är småskalig och ställer krav på besökaren.
 - Den bidrager till ekonomisk lönsamhet för lokalbefolkningen.
 - Den ökar besökarens kunskap och förståelse för natur, kultur och miljö.
 - Den informerar om allemansrätten, kultur och naturförhållande.
 - Den ska på olika sätt främja naturskydd.
- att stödja en utveckling av lokalt entreprenörskap kring besöksnäringen.
 - att tillskapa olika färdiga turist- paketlösningar med övernattningar, naturupplevelser, ridhajker etc.

Turistarrangemang som inte sliter, förorenar eller stör naturen och som kan bidra till utveckling av det lokala näringslivet kan t ex vara aktiviteter såsom vandringar, cykling, ridning, fågelskådning, fiske och botaniska guidningar. Utveckling av lokala transportsystem kan också bidra till förbättrad miljö och avvägd kanalisering.

Ställningstagande Förslag till åtgärder

Kommunerna bör driva på och stödja projekt såsom:

- att besökarna kan nå Söderåsen med miljövänliga transportsystem t ex tåg.
- att det vid anslutningsplatserna vid åsen finns tillgång till andra transportmedel så att man kan ta sig upp på åsen t ex. cyklar, bussar, alternativa transportsystem.
- att det tas fram en utförlig information om naturen och vilka regler som gäller för besökaren. Denna information sätts upp vid anslutningsplatser och anslutningsvägar.
- att utveckla cykelleder, ridvägar och vandringsslingor på Söderåsen.
- att öka samarbetet mellan kommunerna och invånarna.

Snuestuan inom Klåveröds strövområde